

CROWDED

Farkas Ajsa

Dávid Noémi

2023

BME Építészmérnöki Kar, Rajzi és Formaismereti Tanszék

TDK Művészeti szekció

Konzulens: Pintér András Ferenc DLA

"Gépírókisasszonyok a padon bámulva ünnepi kezeiket,
melyeket ölükbe fektettek, mint beteg csecsemőket
s munkásujjaikból még egyre bizseregnek a meg-nem-írt betűk.
Úrfiú sétál, előkelően, leverve cigarettája hamvát,
nyírt körme ragyog, sápadt-gonosz arca
görbén mosolyog a titkán, melyet senkise tud még,
de pár nap múltán a képesetilapban látjuk tán, számmal a nyakában,
mint többszörös rablógyilkost, vagy mint enyheszívű sikkasztót,
goromba bilincsekkel vékony, vajsínű csuklóján." [1]

Ahogy Kosztolányi Dezső: A tömeg c. művéből is kiderül, az emberek gyakran alkotnak véleményt a mellettük elhaladó, vagy körülöttük lévő társaikról. A versrészlet tökéletesen bemutatja, hogyan ítélkezünk minden nap, anélkül, hogy bármit tudnánk az illetőről. Az említett úrfiúról a mesélő azt gondolja, talán gyilkos is lehetne, holott akár orvos is lehetne. Vagy tanár. Vagy festőművész. Nem tudhatjuk.

Ezek a gondolatok adták az első löketet és motivációt az installációnk elkészítéséhez. Kíváncsiak voltunk, hogy vajon más emberek hogyan viszonyulnak a tömegben, érdekl-e őket mások véleménye. Leginkább azért foglalkoztat minket ez a téma, mert mi is átéltük, és tudjuk milyen az, amikor első ránézésre, csak a kinézetünk alapján ítélnék meg minket.

"Minden nap eszembe jut, hogy vajon mit gondolnak rólam az emberek, az öltözködésemről a viselkedésemről. Mindig is fontos volt számomra, hogy mi mások véleménye rólam, de emellett az a kérdés is sokszor felmerül bennem, hogy a többi ember egymásról, saját magáról és az egész témáról mit gondolhat." - Farkas Ajsa, alkotó

“Sokszor elgondolkodtat, hogy mások vajon mit gondolhatnak rólam, de ez ma már semmilyen formában nem befolyásol, egyszerűen csak a kíváncsiság miatt érdekel. Sokáig nem voltam elégedett a kinézetemmel, ezért mindig az emberek visszajelzése alapján határoztam meg a saját véleményem is magamról. Mindig mindenkinek meg akartam felelni, még akkor is, ha egy teljes mértékben idegen emberről volt szó. Ma már szerencsére sikerült átértékelnem ezeket a helyzeteket, és rájöttem, mennyivel fontosabb, hogy az ember jól érezze magát a saját bőrében, mint hogy állandóan úgy öltözzön és viselkedjen, ahogy mások elvárják tőle.” - Dávid Noémi, alkotó

Innen jött az ötlet: valahogy megmutatni az embereknek, hogy akikről nap mint nap véleményt alkotnak az utcán, vagy esetleg elítélik őket, valójában nem teljesen olyan emberek, mint amire a külsejük alapján először számítani lehet. Természetesen eléggé kisarkított példákkal dolgoztunk, a minél nagyobb kontraszt elérésének érdekében, a teljesség igénye nélkül.

A munkánkhoz olyan személyeket szerettünk volna választani, akik valamilyen módon kitűnnek a tömegből, vagy valami miatt hátrányos megkülönböztetés éri őket, csak a kinézetükből fakadóan. Az általános társadalmi sztereotípiákat használtuk fel, hogy megmutassuk, “milyennek kellene lenniük” valójában, hogy elfogadottá váljanak. Az installációkkal szeretnénk rávilágítani arra, hogy a hétköznapi életben egy tömegben haladva a részletek megfigyelése nélkül alkotunk véleményt, ezzel szemben szerintünk érdemes megfigyelni és megismerni ezeket, mielőtt ítélnénk.

Mivel 2 eltérő nézőpontból szeretnénk bemutatni a kiválasztott embereket, az anaglif technikát választottuk az alkotásunk elkészítéséhez. Pirossal látható az a személyiségük, amellyel kitűnnek a tömegből, kézzel pedig az, amivel beleolvadnak abba. Fontosnak tartottuk, hogy a megjelenített személyek életnagyságúak legyenek, így a néző is a tömeg részesévé válik.

[2]

Az anaglif technika az egyik legrégebbi háromdimenziós élmény biztosítására alkalmas eszköz. Az ilyen képek előállításának eljárását elsőként Wilhelm Rollmann fejlesztette ki 1853-ban. Az anaglif csatornajesztétváltására alkalmas szűrők kétszínűek (általában vörös és ciánkék, vagy más komplementer színek). Ha például a képet piros-kék színekombinációban nyomtatták, akkor az egyik szem előtt lévő piros szűrőn át csak a pirosat, míg a másik szem előtt lévő kék szűrőn keresztül csak a kéket látja, így a szemébe más és más kép kerül, ami által megvalósulhat a térbeliség élménye.

Kezdetben, hogy csökkentsék a passzív szemüvegek költségét, papírból gyártották azokat. A technika lényege, hogy a háromdimenziós tartalmakat két különböző nézetből, két különböző színnel jelenítik meg a két szem számára. Ez az ingeranyag a kétszínű szemüvegeken áthaladva az ábrázolt tárgyról egy kvázi szintelen, háromdimenziós képet kelt az agyban. A csatornajesztétváltása tehát két színben történik. A módszer legnagyobb problémája, hogy az alkalmazott festékanyagok és a szemüvegekben elhelyezett szűrők széles spektrummal rendelkeznek, emiatt a képeket nem lehet teljesen elkülöníteni - fellép az áthallás jelensége, illetve a látvány nem színhelyes.

Az anaglif megjelenítők működésének alapja tehát a színszűrés. Képernyős változatának alkalmazása során a két szembe két különböző kép kerül a képernyőről. Ezek a képek szemüveg nélkül szemlélve zavarosak és egybemosottak, azonban a különböző színszűrőkön szemlélve az egyik szembe az egyik pozícióból, míg a másik szembe a másik pozícióból készült kép kerül az objektumról. A gyakorlatban általában a vörös-zöldeskék szűrő kombinációt használják. Ez a változat terjedt el a 3D-s moziban és a szórakoztatóipar egyéb területein is. [3]

A legtöbb anaglif kép fehér papírra készül, mivel leginkább így válik láthatatlanná a fólia által az adott szín, így “olvad bele” a papír saját színébe. Nálunk azonban fontos szerepet játszott, hogy a tömegben létrejött káoszt is megjelenítsük, ezért választottuk az átlátszó fóliát. A fotóink alapján egyszínű akril festékkel készítettük el a képeket. A monokróm színhasználat miatt az alakokat leegyszerűsítettük, a lényeges jegyeket és vonásokat viszont igyekeztünk minél jobban kiemelni. Az így elkészült 2 méter hosszú fóliákat fa lécekre rögzítettük és damil segítségével függesztettük fel a padlótól különböző távolságokra, ezáltal lebegő hatást értünk el.

Egy tömeget látva, csak az emberek sokaságát véljük elsőre felfedezni, azonban közelebb lépve, ha már mi is a tömeg részévé válunk, észrevehetjük a kisebb részleteket is egy-egy emberen. Ezt jelenítjük meg alkotásunkkal is: első ránézésre csak kusza vonalakat látunk, közelebről viszont kirajzolódnak a festmények részletei is, főleg, ha egy színes fólián át tekintjük meg. Ezt a káosz-hatást erősítettük tovább a fóliák véletlenszerű elhelyezésével.

Az installációnk egy tömeg egy kiragadott pillanatát jeleníti meg, amely különleges lehetőséget biztosít a nézők számára, hiszen közelről megtekinthető minden ember egyénisége, láthatók a részletek. A felfüggesztett fóliák között szabadon lehet járkálni, bárki részévé válhat az alkotott tömegnek.

Összesen 3 piros-kék festményünk született, mindegyik előtt szemmagasságba helyezett piros és kék szűrők találhatók, amelyeken keresztül láthatóvá válnak a különböző színnel festett képek.

Az egyikén egy fiatal lány szerepel, kézzel a mindennapi öltözetében, pirossal pedig egy számára szokatlan ruhában, magassarkú cipőben és rengeteg sminkben, amelyet magától sosem viselne. Egy másik fólián egy rockzenész jelenik meg, aki már messziről kitűnik a tömegből. Kézzel üzletemberként láthatjuk, aktatáskával és könyvvel a kezében, piercingek és ékszerek nélkül, teljesen a tömegbe olvadva. A harmadik festmény egyszerre 4 embert foglal magába, először egy pár mutatkozik meg, de nem önmaguként. A piros festékkel ábrázolt énjük már boldogabb, mindenki annak a kezét fogja, akit valójában szeret.

“Emberek ők mind, nincs egy se, ki ne volna érdekes”^[1]

Az emberek sokszor fel se néznek, csak elhaladnak mások mellett, akármilyen feltűnő legyen is kinézetük. Vannak azonban olyanok, akik észrevehetően megbámulnak másokat.

Fontosnak tartottuk, hogy a felkért modelljeink ne csupán részt vegyenek egy fehér fal előtti fotózáson, hanem valójában átéljék, milyen lenne így, kicsit rendhagyóan felöltözve megjelenni a tömegben. Később megosztották velünk tapasztalataikat:

“Kissé tartottam eleinte a fotózásról mert tudtam, hogy ki fog zökkenteni komfortzónámból a szituáció, de szerencsére semmi negatív visszajelzés nem érkezett más emberektől fotózás közben, ezért egy idő után sikerült talán kicsit megkönnyebbülnöm és elengednem magam.” - Gárdos Blanka

“Jól éreztem magam, kicsit megmutathattam milyen vagyok valójában és milyen, amikor a környezetem miatt ezt vissza kell fogni.” - Molnár Bence

“Párszor talán kényelmetlenül is éreztem magam, és a piros ruhában eléggé feszengtem, a kezeimet is tördeltem, de valahogy az arckifejezésem és a testtartásom is más lett. Azt hittem, hogy az emberek nagyon meg fognak bámulni, de valójában pár embert még mosolyogni is láttam, és nem éreztem úgy, hogy kinevetnének.” - Papp Gina

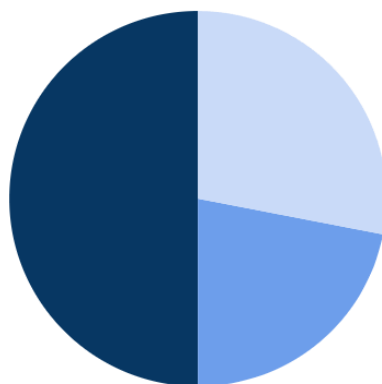

Miután a fotózás ilyen pozitív eredményeket hozott, kíváncsiak lettünk mások véleményére is a témával kapcsolatban. Közel 100-an osztották meg velünk válaszaikat több kérdésünkre.

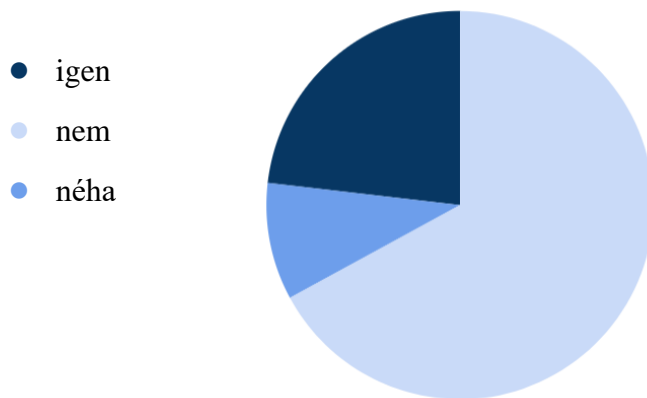
Elsősorban az érdekelt minket, hogy mi az, amit legelőször megfigyelnek az emberek másokon. Ebből alkottunk egy szófelhőt, amelyen a szavak mérete arányos az azt válaszként megadók számával.

Felmértük, hogy a mindennapokban vajon mennyien tűnődnek azon, hogy mit gondolnak róluk mások. A kérdőív elkészítése előtt úgy saccoltuk, hogy körülbelül az emberek felét fogja foglalkoztatni. Ez a feltételezés nagyjából helyesnek bizonyult:

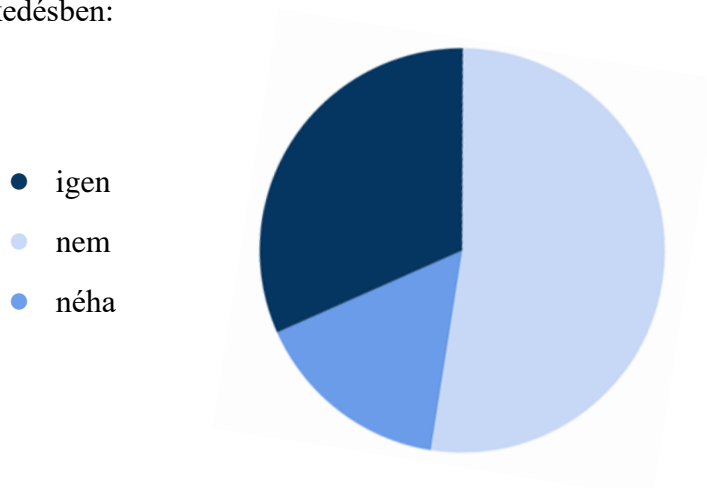
- igen
- nem
- néha

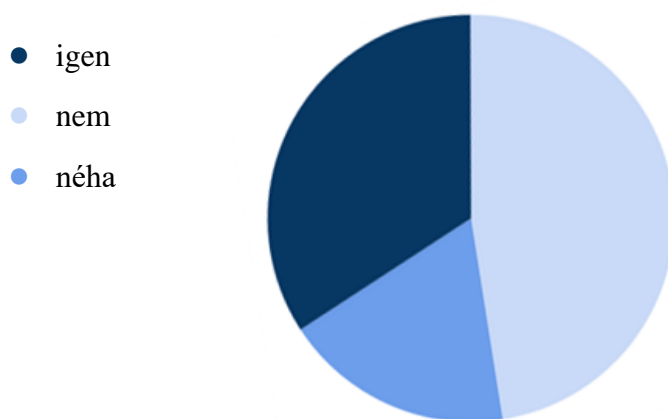
Megkérdeztük azt is, befolyásolja-e ez őket az öltözködésben:

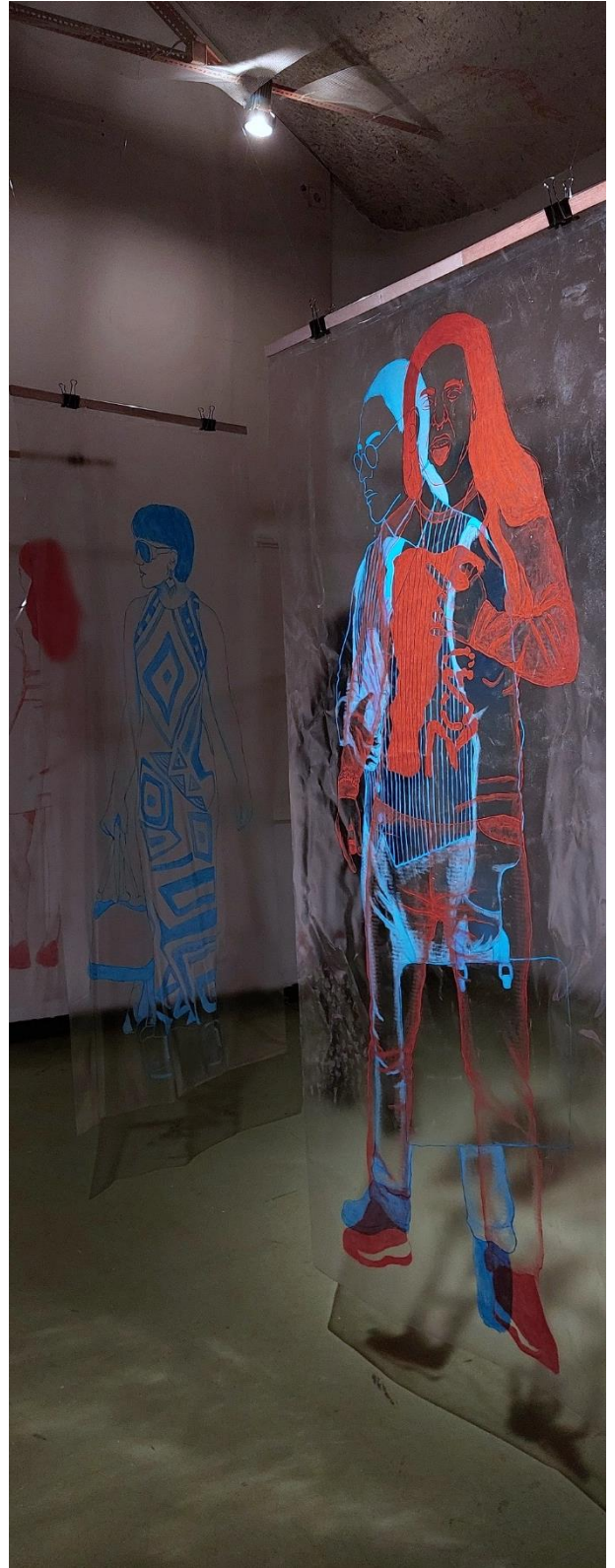

És a viselkedésben:

Főleg a nők körében gyakori tapasztalat, hogy megnézik őket az utcán, esetleg utánuk füttyülnek vagy beszélnek nekik. Ehhez képest meglepő volt számunkra a válaszadók véleményének eloszlása:

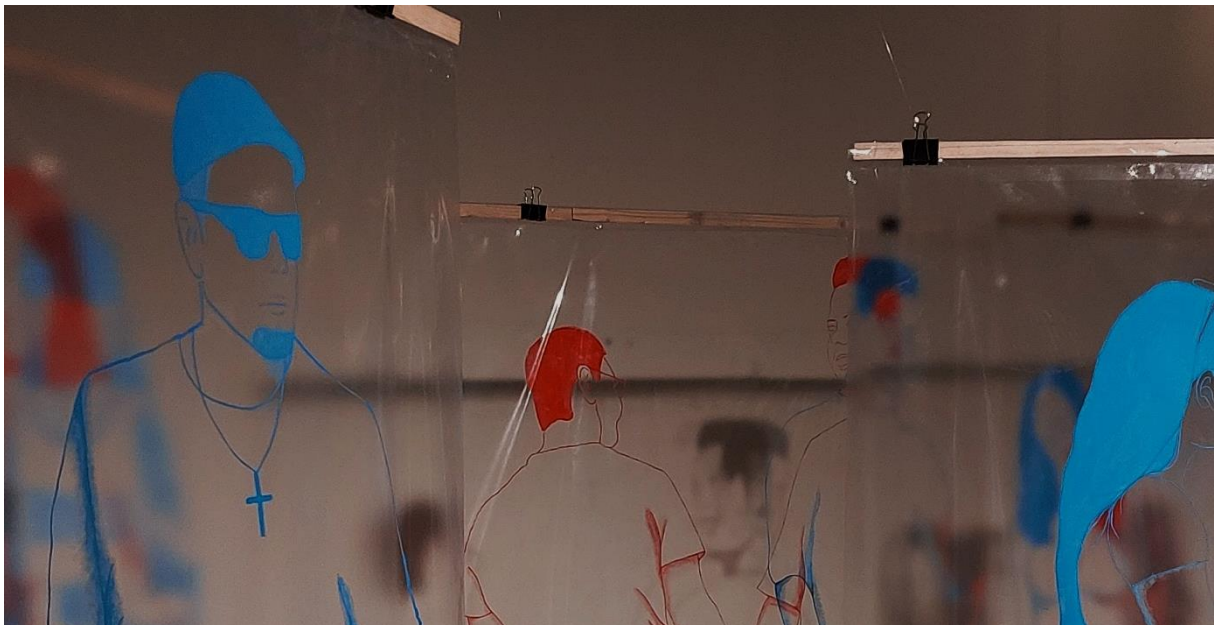

"Nem sokan azon gondolkoznak, hogy mit gondolnak rólam mások. Nem mások szeretnék megjelenni. Vajon szól az a hór akinek a véleménye érdekel. De ha mégis belegondolok, akkor csak azon gondolkozok mennyire tudom megadni/megbotránkoztatni az embereket."

"Igyekszem úgy élni az életem, hogy nem azon fantáziálok, vajon mit gondolnak rólam az emberek."

A megkérdezettek sok érdekes, vicces és megdöbbentő választ is adtak, ezért úgy döntöttünk, ezeket érdemes megosztani a nézőkkel. A tömegben sétálva, az emberek között, lebegő kis kártyákon találjuk meg ezeket.

Az alkotásunk célja, hogy picit megállítva az időt létrehozzunk egy statikus tömeget, amellyel lehetőséget adunk bárkinek a tömeg részesévé válni, a körülötte lévők részleteiben elmerülni. Szeretnénk, ha ezáltal az emberek jobban odafigyelnének környezetükre és nem ítélnék el egymást egy pillanat alatt. Ezt a célt szolgálják installációnkban az idézetek: megmutatják, hogy a tömeg emberei mit éreznek és gondolnak.

Források:

^[1] Szász, I. (1962). *Kosztolányi Dezső: Kosztolányi Dezső összegyűjtött versei I-II*. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.

^[2] Design Squad (2023): Anaglyph Filter Photo Effect, 2023. február 3.
<https://elements.envato.com/anaglyph-filter-photo-effect-BRYA5ZS> (Utolsó letöltés: 2023. 10. 28.)

^[3] Dr. Fekete Róbert Tamás, Dr. Antal Ákos, Dr. Tamás Péter, Décsei-Paróczy Annamária (2014): 3D megjelenítési technikák, 2014. március
https://mogi.bme.hu/TAMOP/3d_megjelenitesi_technikak/ch09.html#ch-IX.1 (Utolsó letöltés: 2023. 10. 11.)